Поштарина плаћена у готову

НОВИ САД
четвртак
27 јула 1939
Година V
Бр. 174(1.253)

ДАН

Главни уредник: ЛАЗАР АТАНАЦКОВИЋ

Независни информативни дневник
Излази свакодневно осим понедељника
Примерак 1 дин.
Месечна претплата 20 д. за земљу 50 за иностранство
Огласи по тарифи

Редакција и администрација Краља Александра, 7. — Телефони: 21-05 — 21-06. Чековни рачун код Поштанске штедионице у Београду број 58.460. — Поштански фах број 178. — Рукописи се не враћају

Преокрет у преговорима у Москви

У Москви почињу преговори генералштабова трију сила

Лондон је усвојио захтев Москве да, паралелно са дипломатским преговорима, буду поведени и преговори војничке природе

Париз 26 јула. (А. А.) — Арас јавља:

Измена гледишта између Париза и Лондона поново је отпочета одмах после пријема извештаја француског и британског амбасадора у Москви, у вези са њиховим последњим састанком са г. Молотовим.

Министар иностраних послова г. Жорж Боне примио је јуче пре подне отправника послова британске амбасаде у Паризу, а поподне је телефонски разговарао са г. Корбеном, француским амбасадором у Лондону.

У обавештеним круговима сазнаје се да се разговори између Париза и Лондона односе на инструкције које треба да се упуте претставницима Француске и Велике Британије у Москви, у вези са њиховим претстојећим састанком са г. Молотовом, а нарочито на питање отварања, у више-мање блиској будућности, разговора између генералшта о а трију сила. Изгледа да одлука по том питању још није донета. При свему томе има се утисак да су после последњег састанка у Москви разговори по политичким и дипломатским питањима у правом смислу речи дошли у стадиум који је довољан да се омогући повољно расматрање отпочињања разговора војне природе. Измена гледишта између Париза и Лондона наставиће се можда и данас и врло је вероватно да ће том приликом доћи до одлуке под резервом да обе владе одобре одашиљање у Москву војних делегата. Дан одласка биће тачније утврђен.

Лондон, 26 јула. (А. А.) — Рајтер јавља:

Дипломатски сарадник „Дејли Телеграф"-а сазнаје да је британска влада попустила, на захтев владе у Москви, да, паралелно са преговорима о политичком делу споразума, буду поведени и преговори војничке природе између претставника оба генералштаба. Ови војнички преговори водиће се, противно ранијем ставу Велике Британије, паралелно са дипломатским преговорима, а неће се чекати резултат политичког споразума. У најскорије време отпутоваће за Москву, вероватно, претставници генералштаба свих родова оружја.

„Тајмс" доноси чланак свог дипломатског сарадника, у коме се подвлачи да ће у току данашњег дана британски претставник у Москви примити нове инструкције и да ће цело питање бити покренуто са једног новог гледишта.

Намеравани пакт, како је познато, требао је да има два дела: политички и војнички. Досада је по жељи Русије био нерасмотрен само политички део, а сада ће се приступити одмах и расматрању војничког дела намераваног пакта утроје.

Претседник владе г. Цветковић на Бледу

Блед, 26 јула. — Претседник владе г. Драгиша Цветковић, допутовао је јуче у 11 часова пре подне београдским брзим возом на станицу Лесце—Блед. У пратњи г. Цветковића налази се његов лични секретар г. Божа Анастасијевић. Г. Цветковић се одвезао аутомобилом на Блед, где је остео у „Парк" хотелу.

ЛОРД ХАЛИФАКС ЛАКШЕ ОБОЛЕО

Лондон, 26 јула. (А.А.) Агенција Стефани јавља:

Министар иностраних послова лорд Халифакс лакше је оболео и лежи у својој кући у Лондону.

НА ЗАСЕДАЊУ ВРХОВНОГ РУСКОГ СОВЈЕТА ЗАПАЖЕН ЈЕ И Г. ЛИТВИНОВ

Москва, 26 јула. (А.А.) ДНБ јавља:

Врховни совјет федералне републике Велике Русије састао се јуче у Кремљу на годишње заседање. Свечаности су присуствовали сви совјетски шефови изузев г. Стаљина. Међу присутнима запажен је и г. Литвинов. Главна тачка дневног реда била је буџет федералне републике.

Истто тако и врховни совјети осталих федералних република отпочели су своја годишња заседања.

Бан г. др. Радивојевић одржао је у Младеновцу конференцију

са претставницима свих општина у срезу

Г. Бан је разгледао радове на уређењу сајмишта и подизању зграде за основну и грађанску школу

Младеновац, 26 јула. — Јуче у 11 часова пре подне, у пратњи начелника Управног одељења г. Драгутина Бошковића ,допутовао је аутомобилом из Сопота у Младеновац бан Дунавске бановине г. др. Јован Радивојевић. Пред зградом среског начелства г. др. Радивојевића дочекао је претседник општине младеновачке г. Јован Спасојевић, начелник среза г. Милорад Мишић, г. Милета Поповић и г. Милутин Петровић, бански већници, шефови свих надлештава, претседници свих општина Среза младеновачког и грађани. Г. др. Радивојевић отишао је у канцеларију начелника среза где је прво одржао конференцију са претседницима општина Среза младеновачког. Саслушао је пажљиво жеље претставника појединих села и обећао да ће се заузети да се њиховим оправданим жељама изађе у сусрет. Затим је одржао конференцију са претставницима разних организација и банским већницима.

Бан г. др. Радивојевић

По завршеној конференцији, г. др. Радивојевић је обишао сајмиште где је прегледао радове на подизању трећег изложбеног павиљона и радове на уређењу сајмишта за претстојећу изложбу која ће есе одржати у Младеновцу од 9 до 12 септембра ове године. Такође је разгледао, у друштву управитеља школе г. Николе Лазаревића, и радове на подизању зграде за основну и грађанску школу, па се потом одвезао аутомобилом у Селтерс.

По подне г. др. Радивојевић вратио се у Буковичку Бању, а данас је отпутовао за Страгаре и Рудник. (Дан)

Почели су претходни радови за смештај споменика Светозару Милетићу на Тргу Ослобођења

Израђен је програм свечаности приликом откривања споменика

Одбор за подизање споменика народном великану др. Светозару Милетићу, као што је познато, поверио је израду монументалног уметничког споменика г. Ивану Мештровићу. Како сазнајемо, г. Мештровић је израду споменика завршио и већ се почело са лиђењем.

Једна специјална комисија одредила је место где ће се споменик подићи, и то на Тргу Ослобођења, пред градском кућом, на скверу. Чланови комисије гг. др. Милош Петровић, претседник општине, др. Александар Моч, претседник Матице српске, инж. Лаза Поповицки, начелник Техничког одељења Градског поглаварства, и изасланик г. Ивана Мештровића сагласили су се у свима деталима по радовима који ће се извршити још пре подизања споменика.

Како сазнајемо, отклониће се све оно што би ма на који начин сметало споменику са уметничког и техничког гледишта.

Са техничким предрадњама на подизању споменика почеће се већ данас. Ове радове ће водити повереник г. Мештровића, који врши надзор над постављањем постамента.

Данас пре подне одржана је заједничка седница Управног и Књижевног одбора Матице српске, у присуству изасланика војвођанских градова. Седници је присуствовао, поред осталих, и претседник Новосадске општине г. др. Милош Петровић. На седници је утврђен програм свечаности приликом свечаног откривања споменика.

Откривање споменика обавиће се у току месеца септембра. Детаљан програм свечаности као и дан откривања споменика објавићемо накнадно

Неуспех преговора у Москви

данас не би погодио демократије толико поразно колико је у почетку изгледало

„Национал Цајтунг“, Базел, доноси уводни чланак у којему између осталога каже:

Московски преговори о пакту ступили су у позадину, не само зато јер у најновије време и Енглеска и Русија нагињу што већма необичној преговарачкој тактици него и зато јер је јавно мишљење већ уморно од неплодности ових цењкања и јер се у себи већ приправило на нова решења која би имала компензирати и неуспех британско-руског споразума. Ако се у Кремљу, пре или после, нађе компромисна формула која ће обезбедити помоћ Русије за демократије у случају рата, то ће ратом угрожено човечанство одмах одахнути од олакшања. Али би једва дошло до очајања до којега би још недавно било дошло ако би се прекинули московски разговори. До таквог очајања данас не би дошло ако би се Стаљин сада настојао извући од заједничке одговорности за одбрану мира. Требало би пожалити кад Руси не би увидели да би они једнога дана за западно-европске државе могли опет постати сувишни и тиме изгубити користи до којих би дошли у савезу са Енглеском и Француском. У све већој мери свет у Паризу и Лондону сматра да би и без руске помоћи сопственом снагом могао да сврши са особњачким силама, и совјетска влада могла би се темељито преварити ако би сувише дуго настављала своју тактику отезања.

Сад је жетва у пуном јеку. Жетва биће рекордна. Ако су Совјети раније имали да свлађавају периоде глади данас су готово у неприлици како ће отпремити у спремишне благослов својих поља. У временима добрих жетава показује се да је рђав систем колективног рада. Број становништва у Русији мноштво је порастао, али тај пораст иде на штету сеоског становништва. Форсирана индустриска политика привлачи радну снагу у многе велике градове. Сељаци се тамо исељавају да избегну приморном систему сеоских колхоза, а резултат је тај да на селу недостају не само машине него и људске руке које ће спремити жетву у право време. Она оскудица осетиће се нарочито на пољима Сибирије где је упућена опскрба трупа на Далеком Истоку. Ако су руски револуционари некада пребацивали царизму да не даје довољно хране народу, него га осуђује на непрестано путовање и на то да тражи земљу, и данашњи бољшевизам налази се пред проблемом да започне сељачку сеобу у Азиску Русију да би подигао природна богатства далеке источне колонијалне земље и да би уредио народну бану против Јапана.

Док се у Кремљу расправља са европским демократијама, руски је народ заштићен против нових самовољних чина, али прекид разговора о пакту могао би неповољно деловати на унутрашњу демократију у Русији. Русија је ово лета сасвим забављена са собом, својим привредним и социјалним проблемима, поред којих се освајачки нефови диктатора у Европи или експанзиван притисак Јапана чине само као досадно одвраћање. Али ко види везе између спољне и унутрашње политике Совјета, требало би баш у интересу руског народа да се нада да Русија неће остати препуштена сама себи или да се неће при московским преговорима о пакту залупити прозор према Европи.

СПОЉНОПОЛИТИЧКИ ПРЕГЛЕД „ДАНА“

У Лондон је стигао други немачки стручњак

г. др. Мартенс у пратњи свог секретара. Г. др. Мартенс припада немачком министарству пољопривреде и он је један од најближих сарадника г. др. Валтата. Г. Мартенс је стигао у Лондон с новим упутствима која ни су позната чак ни немачком амбасадору у Лондону. Г. Хитлер је одложио намеравану конференцију с данцишким национал-социјалистичким вођама, која се имала одржати следеће недеље у Берхтесгадену. По свом повратку у Берхтесгаден, г. Хитлер ће примити г. др. Валтата, који ће му поднети извештај о својим разговорима у Лондону. Том приликом г. др. Валтат ће г. Хитлеру изложити толико помињани г. Хадсонов план. Говори се да ће г. Хитлер следеће недеље примити у Бехтесгадену и г. др. Шахта, коме ће поверити једну важну мисију.

Редовно купање у Новосадско минералној јодној води значи: здравље

Немачка и Совјетска Русија

„Епок“ пише:

„Дознали смо да је на изложби немачке уметности у Минхену, једини, као страни претставник био присутан отправник послова Совјетске Русије г. Астаков. На банкету, на коме је присуствовао г. Форстер, шеф данцишких националсоцијалиста г. Астаков је седео између авијатичког генерала Спера и једног другог вишег официра копнене војске. Руски отправник послова имао је после тога разговоре са немачким високим политичким личностима.

Јасно је да од пре неког времена немачки и италијански листови показују према Совјетској Русији један посве различит став. Више не постоји између совјетског, фашистичког и национал-социјалистичког режима дубоки јаз који се доскоро разликовао. Ако се Хајх приближује Русији, он се све више удаљује од Енглеске. Он јој не може опростити што је окружила миротољубиве силе. Не може јој опростити што не уступа под претњом уцењивања.

Као одговор на писмо г. Хинг Кала, чија је идентичност успостављена, Анриф објављује сензационална открића г. Дикса, „националног Енглеза“, који је пребегао у Немачку, да би избегао „јеврејски терор“ који влада у Енглеској. И други британски поданици наскоро ће то исто да ураде.

Немачка постаје прибежиште прогањаних, што је зацело право откриће!

Турски захтеви

и интереси Италије у Источном Медитерану

„Франкфуртер Цајтунг“ износи у једном чланку полемику која се развила између италијанске и турске штампе у вези са италијанским ставом против уступања Санџака Александрете Турској. Као што је познато, италијанска влада одлучно је протестовала 10 јула у Паризу против тога уступања. Париска влада нема журбе да на тај протест одговори и да изјави да ли одбија ту ноту или да уопште заузме према том питању неки одређени став. Међутим, Турци нису пропустили ову прилику да разјасне своје становиште. Претпостављају и да напад претставља најбољу врсту одбране, на италијанску резерву према решењу питања Санџака Турци су одговорили захтевом за враћање италијанских острва у Додеканезу, која су била окупирана јесени 1911 у току триполитанског рата. Први корак у том правцу предузео је не званично царградски лист „Јени Сабах“. Сада се нападу придружио и полузванични лист „Улуз“, и довео турски захтев о Додеканезу непосредно у везу са одбрањом решења Санџака. Италијанска влада није према томе заузела још никакав став, али је италијанска штампа, а, испред ње „Борнале д' Италија“, отворено изјавила да Италија „ни из каквих разлога неће напустити“ ову групу острва у Егејском Мору.

Полемика која се на тај начин развила између италијанске и турске штампе претставља, можда само пре и руза објашњавање између римске и турске дипломације. На сваки начин у спору су два подручја у којима су италијанска права и турски захтеви у отвореној супротности. У италијанској ноти од 10 јула протест против решења питања Санџака образложен је тиме да је у закључцима савезничких и удружених сила у Сан Рему од 24 априла 1920 утврђено да се одлука о евентуалним променама сиријског мандата Француској може донети само заједнички, дакле, никако без Италије и једностраном одлуком саме Француске. Турска се штампа са своје стране позива на Лозански уговор од 24 јула 1923, који је поништио ове самренске закључке. У свом одговору италијанска штампа одбија овај разлог и заснива свој протест баш на том уговору. У члану 16 овог уговора (који је Турска драговољно потписала, супротно Севрском уговору, у коме је извршена подела османлиског царства) тачно се одређује да ће „судбину подручја која је Турска отступила решавати заинтересоване силе. Под ову одредбу пада природно и подручје сиријског мандата, дакле, и Санџак Александрете. Према томе, италински су листови у своме побијању постигли ударац у два правца: Француска се, наиме, огрешила не само о закључке из Сан Ремо, него је и Турска, кад је закључила турско-турски споразум, погазила свој сопствени потпис.

На ове приговоре турска штампа није могла очигледно да нађе бољи одговор, па сада поставља Италији захтеве који се са међународног гледишта не могу одбранити, а које политички треба посматрати само као покушај да се продужи са офанзивом против Италије. Али док споразум о Санџаку иде на штету само потенцијалних интереса Италије, захтеви за Додеканез уперени су право против подручја која се налазе под суверепом власти Италије. Кад Турска, са подршком Енглеске и Француске, тврди да војне мере које је Италија предузела на овим острвима мора посматрати као претњу. Италија одговара на то констатацијом да су њене мере „само нужна одбрана Италије против освајачких жеља Турске“. Да ли овде долази у сукоб само једно тврђење са другим тврђењем? Не ради ли се можда о томе да Турска, пошто је ступила у редове заокруживача, заоштрава или чак изазива могућности сукоба које се другде не би ни могле појавити.

— *ИЗ ШПАНИЈЕ СТИЖУ ВЕСТИ* да је генерал Солхага, победник код Овидеа, такође уклоњен са свога места и стављен под полициску присмотру. Сва три генерала, Јагве, Квејпо де Љано и Солхага вође су једне завере која је ишла за тим да се елиминирају фалангисти из владе, а нарочито присталица особите министар унутрашњих послова Суњер

Санаторијум „Лиман“

СВАКОВРСНЕ ОПЕРАЦИЈЕ И ЛЕЧЕЊА надзор лекара специјалиста. Стручно обављање порођаја. Слободан избор лекара. Снижена тарифа. Нови Сад, Стражиловска улица, 7. Телефон 27-05

Kvik
СА ТОПЛОМ ИЛИ ХЛАДНОМ ВОДОМ
ПРОИЗВОДИ "UNION" ЗАГРЕБ

Промене у управи и редакцији „Времена"

Београд, 26 јула. — Управа града Београда, на основу Закона о унутрашњој управи, а по спроведеној анкети, разрешила је Управни и Надзорни одбор Штампарског предузећа „Време" а. д. из Београда и поставила за комесара г. Ненада Ђорђевића, вишег саветника Државног правобранилоштва, а њему за заменика г. др. Данила Грегорића, адвоката из Београда. Ова мера одређена је ради заштите државних јавних и имовинских интереса.

Нова управа поставила је за главног уредника „Времена" г. Гргура Костића, који је ову дужност вршио до 1 фебруара ове године.

— *У ЗВАНИЧНИМ КРУГОВИМА* у Берлину категорички се, како јавља агенција Стефани, демантује вест о томе да се између немачке и совјетске владе воде преговори за закључење пакта о ненападању. Уствари, преговори који су у току тичу се искључиво привредних и трговачких питања, па се са поуздане стране сазнаје да претстоји потпис једног споразума о клирингу, којим ће увозни и извозни контингенти предвиђени у постојећем трговачком уговору моћи бити знатно повећани и тако појачана привредна сарадња између Немачке и Совјетске Русије.

ЈЕДНА БОЛНА УСПОМЕНА ИЗ ПРВИХ ДАНА РАТА

Трагедија националног мученика Бранка Јанковића

који је обешен јер се радовао уласку српске војске у Ашању, у почетку рата

У месту где је Бранко Јанковић погубљен све до данас је службовао његов син, учитељ, који је сада поднео молбу за премештај

„Дан" је објавио низ чланака о томе како су војвођански Срби примили вест о ултиматуму и објави рата. Као и у другим местима где су Срби живели у већем броју, тако су и у Новом Саду, после објаве рата, приређене демонстрације против Срба. Руља је обишла Салајку и друге делове града, разбијала излоге на српским радњама, улазила у српске радње и пљачкала. Стражари су се изгубили, а појављивали су се тек када су пљачкаши ишчезли у другој улици.

*

У мањим местима у Бачкој, Банату и Срему дошли су до изражаја најнижи инстикти. Срби, нарочито трговци били су изложени разним денунцијацијама и малтретирањима. У овим данима страдали су многи наљани Срби. У најбољем случају били су затварани или интернирани. Многи су постали мученици и положили животе за нацију.

*

Баш ових дана г. др. Милан Иванчевић, адвокат, интервенисао је у вези са премештајем учитеља г. Спасоја Јанковића, из Ашање. Ова породица је страдала пре 25 година, изгубивши оца четворо нејаке деце, Бранка Јанковића, трговца из Ашање. Историја ове ваљане српске породице веома је интересантна и карактеристична за прилике од пре 25 година.

*

Бранко Јанковић, 1914 године, када је објављена мобилизација, имао је свега 31 годину. Он је имао добро уведену мануфактурну радњу. Живио је задовољно и срећно са својом женом и четворо деце. Он је био резервни аустриски наредник. На вест да се његово село налази у опасности, пре продирања српске војске, у 1914 години, пошао је кући, да би своју породицу сместио на сигурно место. Он се налазио у својој кући кад је српска војска ушла у Ашању. Као добар Србин и националиста, дао је видан знак свом одушевљењу приликом доласка српске војске, а то је било, на његову несрећу, познато и другима.

Када је српска војска морала да напусти Ашању, он се вратио у Нађварад и поново се пријавио код команде 61 пешадијског регимента.

Један од његових конкурената, такође трговац, да би му напакостио, потказао га је властима, тако да је аустриски наредник спроведен у Петроварадин, да би одговарао пред војним судом. Бранко је спроведен у Ашању, где је на лицу места одржано суђење и извршено саслушање сведока. Све то је трајало око четврт сата. Суд је изрекао казну смрти којој је Бранко требао бити погубљен још истога дана, одмах после изрицања пресуде.

Осуђени Бранко је вест о смртној пресуди примио доста мирно. Последња му је жеља била да га погубе иза његове куће, да би му омогућили да му последњи поглед падне на децу и на његову кућу. Ова му се жеља није испунила. Решено је да се смртна пресуда вешањем изврши пред општинском кућом.

Војници и жандарми истерали су из кућа све становнике, да би сви били сведоци како се кажњава „издаја". Бранко, кад су га водили на губилиште, прошао је поред своје куће. Пратио га је војни свештеник г. Теодор Милић, данас прота новосадске саборне цркве. Бранко је стао пред својом кућом и поновио своју молбу да га овде погубе, јер ће му смрт на тај начин бити лакша. Међутим, пратиоци су га поново одбили, а војни свештеник није имао право да се меша у ствари суда.

Војни свештеник и сви остали Срби били су дубоко увређени када су видели како се војска и иноверија, уместо да жали несрећног човека, оца четворо нејаке деце, забавља у моменту вешања. Сви су Срби стајали тамо са сузним очима, само погледима се опраштајући од мученика Бранка.

Пошто нису имали целата, целатску функцију вршио је Бранков конкурент, Немац, који га је, како изгледа и потказао властима. Срби су стајали поред губилишта оборених глава, да не би морали гледати последње муке Бранка, који је пре своје смрти изговорио само ове речи:

„Српско је било и биће,
Ко преживи — видеће!"

Пророчанске речи његове биле су дубок утисак на све присутне.

Његов леш сахрањен је у највећој тајности. Тек после неколико година се сазнало да је покопан с десне стране пута за Купиново.

Леш Бранка Јанковића пренесен је у српско гробље, али све до данас није подигнут споменик над гробом тог врлог Србина и мученика.

*

О деци Бранковој нико није водио рачуна. Она су, ипак, узрасла и свако је заузело њему одговарајући положај у ослобођеној Југославији.

Један од његове деце, Спасоје, учитељ је у општини где му је отац мученички погубљен. Он се оженио и све до скора живео је са својом женом Љубицом, и своје двоје деце од којих је једна девојчица а други синчић, у највећем задовољству. Пре извесног времена појавила се болест у породици. Деца су оболела од маларије. У Ашањи нема лекара а не налази се ни поред железничке пруге. Тако су родитељи морали своју децу да пренесу из маларичног краја, околине Ашање, на Венац, где су и сада смештена у опоравилишту.

Син Бранка Јанковића, који је своје кости узидао у темеље Југославије налази се сада у тешкој ситуацији због болести своје деце. Молио је Министарство просвете да га из тих разлога премести из Ашање у једно друго место, које се налази поред пруге и где има лекара.

*

Министар просвете г. Стеван Ћирић био је дирнут, када му је у понедељак, приликом његовог боравка у Новом Саду, изнесено стање сина мученика Бранка Јанковића. Г. Ћирић је обећао одмах да ће се приликом првог премештаја учитеља Спасоју Јанковићу изаћи у сусрет.

Тело националног трудбеника Бранка Јанковића може сада мирно да почива, јер, ево, враћен је у маломе дуг његовој жртви. *Б.*

У манастиру Великој Ремети организовано је летовалиште подмлатка Црвеног крста

Предусретљивошћу игумана Мелетија и братије манастира Велике Ремете организовано је у једном делу манастирске зграде летовалиште Подмлатка црвеног крста за средњошколце.

Деца су из Бачке, Баната и Срема, и то: из Новог Сада 12, Вел. Кикинде 9, Србобрана 5, Катарине 4, Руме 3, Бачког Доброг Поља 3, Житела 2, а из Кузмина, Старог Сивца, Новог Врбаса, Вршца, Бач. Петровог Села, Бачког Градишта, Старе Пазове, Бечеја и Парабуђа по 1, укупно 47.

Летовалиште је врло лепо удешено, у једном крилу манастира — задужбине Краља Драгутина Српског, а где је по легенди био шумар цар Петар Велики Руски и где је јеромонах Јеротије Рачанин написао први путопис у српској књижевности. По цео дан су деца по околним шумама и чине излете у манастире Крушедол, Гргетек, Хопово и на Бранково Стражилово.

Летовање је отпочело 10 јула и већ за ово кратко време деца су се знатно опоравила.

Старешина летовалишта је г. Стеван Тодоровић, наставник грађанске школе из Куле, економ г-ђа Милица Тодоровић, наставница грађанске школе из Куле, а васпитач Милан Стаменковић, наставник грађанске школе из Новог Сада.

Сви они улажу много труда и добре воље да се деца добро забављају и добро хране.

Летовалиште често обилазе претставници Секције Подмлатка Бановинског одбора црвеног крста. 24 јула посетили су ову црвено-крстовску установу гг. др. Миливој Ранков, директор Хигијенског завода, др. Светислав Костић, шеф антитуберкулозног диспензера, и Душан Ружић, секретар Црвеног крста, и изразили су старешини летовалишта своје задовољство на реду и раду овог летовалишта.

Страствени „филателиста" који продаје поништене таксене марке

Сомбор, 26 јула. — Полиција је ухапсила озлоглашеног обијача Стевана Николића, старог 35 година, који је већ више пута био кажњаван. Овога пута Николић је свој делокруг рада проширио на филателију, послуживши се добрим везама са послужитељима и служавкама у канцеларијама и уредима. Он је од њих добијао за своју тобожњу филателистичку збирку употребљене таксене марке са аката, за које им је и давао динар-два. Међутим, овај страствени „филателиста", помоћу једне хемиске текућине успео је да скине са марака трагове печата и после их је продавао као нове, по приватним канцеларијама и званима. Кад се ствар открила, он је ухапшен заједно са 50-годишњим Михајлом Живковићем.

Матица српска и мисао о словенској солидарности

Поводом „Народне читанке Матице српске“

2

Председник Матице српске г. др Александар Моч има значајан и данас нарочито актуелан чланак: Просветно подручје Матице српске. У свом чланку г. др. Моч објашњава просторни оквир Матичине просветне делатности: „Када је реч о Војводини, у нашој се јавности понекад губи из вида околност да, поред Баната, Бачке и Барање и Срем спада у Војводину. Матица српска је одувек у своје просветно подручје узимала и Срем, па и сремске најудаљеније западне котареве: жупањски, винковачки и вуковарски. И у овим сремским котаревима, поред далеко јачег броја Хрвата, има и православних Срба, с југа на север у све већем броју: у жупањском котару најмање (око 7%), више у винковачком (око 16%), највише у вуковарском котару са Вуковаром (око 47%). Осек са котаром не спада у Срем, али просторно спаја Срем са Барањом; затим у самом Осеку има више Срба (око 5900) него у Винковцима (око 2100) и у Вуковару (око 2200) заједно. И Матица српска у Новом Саду сматрала је одувек и Осек са котаром као своје просветно подручје.“

Шеф социјално-медицинског одсека Централног хигијенског завода у Новом Саду, г. др. Јован Поповић, у овој другој књизи „Народне читанке“, продужује са објављивањем својих врло корисних и популарно написаних „Предавања из науке о чувању здравља.“ Идући путевима свога великог учитеља и претходника пок. др. Лазе Марковића, г. др. Поповић постиже лепе резултате на важном пољу здравственог просвећивања нашега народа.

Управитељ Више девојачке школе у пензији, г. Мита Ђорђевић, у чланку „На млађима свет остаје“, даје неколико општих педагошких савета и поука нашој српској ратарској омладини на селу.

Секретар Матице српске, г. др. Никола Милутиновић има значајан и ретко актуелан чланак: Претстављају ли све покрајине за државу исту вредност. О овом важном проблему из наше националне политике написао је г. др. Милутиновић, у последње време, низ запажених чланака у „Гласу Матице српске“. То су крупна питања и замашни проблеми од ширега интереса по читаву Војводину, и зато је добро што се о овоме расправља и овде, у „Народној читанци.“

Један од најбољих познавалаца бугарског језика и бугарске књижевности у нас, г. др. Никола Мирковић, професор и књижевник, написао је у овој књизи „Народне читанке“, врло занимљив и симпатичан чланак: Сељак у бугарској књижевности. Матица српска се одувек залагала за пријатељство са нашом словенском браћом Бугарима и за братство међу свима Јужним Словенима. Тој узвишеној сврси служи и овај информативни и топло написани чланак г. др. Мирковића, који се завршава овом значајном констатацијом: „Правда и мир у љубави ка својој груди и својој крви; мушка одбрана свога, а ненападање туђег; верност предању предака; све то скупа узнесено до најсветлије пожртвованости за кућу, породицу, друштво и отаџбину, с једне, и сведено до мрачне грамзивости, упорног противљења иначењу, с друге стране, — то је слика бугарског сељака какву добивамо просечно из целе, у том погледу толико богате, бугарске књижевности.“ После чланка г. Жарка Калиновића о сељаку у пољској књижевности, у прошлој читанци, и после овога чланка о сељаку у бугарској књижевности, доћи ће, у даљим књигама, исто овако лепо написани чланци о сељаку у осталим словенским књижевностима. На овај начин, Матица српска уноси у наше широке народне масе мисао о словенској солидарности и словенској узајамности и сарадњи. А то треба свакако поздравити.

Млади агрономски и економски писац, г. Милан Н. Милутиновић, у чланку „О селу и за село“, пише о развоју индустриске производње, објашњава шта су пољопривредне индустрије и у чему је њихов значај; прикazuje пољопривредне индустрије као основни задатак националног програма за унапређење наше привреде и предлаже да се Војводина још јаче развије као најнапреднија пољопривредна индустријска област читаве Југославије.

Поред ових поучних чланака и расправа, популарно написаних али пуних корисних знања и потребних обавештења за наше широке земљорадничке масе, и ова друга књига „Народне читанке“ донеси врло одабрано и занимљиво забавно штиво: две приповетке и неколико песама из сеоског живота.

Приповетке су две наше талентоване списатељке, оне извесне познаваоци нашег народног живота на селу, госпође Вишеслава Ђуричић и Мила Марковић. Приповетка Ђуричић (Зидине цркве у Мрзеници) показује дубоко верско расположење нашега народа, пуна је религиозне мистике и скривених дубоких лепота православне вере и средњовековне цркве, која нас је одржала кроз голике векове робовања под мрским туђинским јармом. Међутим, приповетка гђе Марковић (У механи) је скроз реалистичка, верно огледало сеоске стварности, без икаквог улепшавања народног живота.

Песмама су заступљени наш најстарији војвођански песник г. Стеван П. Бешевић, један од последњих још живих сарадника нашега великога Змаја Јована Јовановића, и тројица наших млађих талентованих песника, гг. Душан Ђукић, Периша Г. Богдановић и Веселин Брозинац. Њихове су песме прожете дубоком и топлом љубављу према нашем сељаку и простом, једноставном животу нашега народа на селу, који чини срж ове земље.

Задржали смо се мало опширније на приказивању богате и разноврсне садржине „Народне читанке“, да бисмо показали са колико смисла и разумевања Матица српска врши своју националну и културну мисију у нашем народу.

Већ ове прве две књиге „Народне читанке“ потпуно су довољан доказ о успешној делатности наше стоетне Матице на важном пољу народног просвећивања, бољег напредвања, привредног јачања, физичког и моралног снажења и здравственог васпитања. Свему томе корисно служи добра и корисна књига, као што је ова „Народна читанка“, коју смо приказали.

Ми, стари Матичари и стари Војвођани, који ево већ више од пола века оремо бразде на нашој плодној њиви, можемо мирне савести да испустимо плуг из наших дрхтавих, старачких руку, јер знамо да имамо коме да нас одмени и да прихвати велико културно наследје наше славне прошлости. Наша стара генерација полако одлази, али Војводина остаје.

ЈОВАН ГРЧИЋ

Док су укућани мирно спавали пожар је у Сенти уништио две куће

са свим споредним зградама

Сента, 26 јула. — Ноћас је изненада избио пожар који је захватио две куће, у Цара Уроша улици, са свим споредним зградама. Пожар је прво избио на крову куће Шандора Кечкеша, пиљелара, која је била трском покривена, а убрзо је захватио и суседну кућу која се налазила у непосредној близини. Убрзо је и кућа Јаноша Чене била у пламену, али нико не може да објасни на који је начин проузрокован пожар и како је уопште избио. И у једној и у другој кући у то доба мирно су спавали укућани, и не слутећи шта се збива. Када су их суседи пробудили, већ је цела њихова имовина била у пламену, чак и роба, ствари и животне намирнице које су биле смештене на тавану. Кров на обема кућама био је од трске.

Убрзо су и ватрогасци стигли на лице места, али они су били у немогућности да спасавају куће. Стога су приступили спасавању осталих суседних зграда, које се налазе у непосредној близини.

Комисиским увиђајем на месту пожара дошло се до закључка да је пожар вероватно проузроковала варница из старог димњака, која је излетела још у току дана и тињала до поноћи. Том приликом утврђена је и висина штете проузроковане овим пожаром. Штета се цени укупно на око 100 хиљада динара. Истрага се још води. *(Дан)*

Излет Српског занатлиског певачког друштва „Нанчић“

Вршац, 26 јула. — Популарно и једно од најстаријих у Вршцу — Српско занатлиско певачко друштво и читаоница „Нанчић“ приредило је свој велики излет у „Ђавољу Јазбину“, на вршачким брдима.

Уз програм лепих песама, музике и игре одржана је и наградна лутрија. Све приходе друштво употребљава за појачање своје књижнице, најбоље у Вршцу. Дом друштва звани лажни „дом“ стециште је целокупног националног делања занатског сталежа у Вршцу. *(Дан)*

Вршачка подружница Југораса организује музичку и спортску секцију

Вршац, 26 јула. — У просторијама повереништва Радничке коморе, одржана је редовна годишња скупштина Подружнице „Југораса“ у Вршцу. Скупштини је присуствовао леп број чланова, иако је време било веома топло. Претседавао је г. Емил Балија.

Из извештаја се види да Подружница има близу 250 уписаних чланова који по професијама већ могу да формирају своје секције: млинари, оцачари, келнери, музиканти, бербери и фризери и др. У току прошле и ове године Подружница са повереништвом Радничке коморе успела је да закључи неколико колективних уговора.

После давања разрешнице старој изабрана је нова управа; претседник је г. Емил Балија, потпретседник г. Илија Јекић, благајник г. Светислав Филиповић, секретари гг. Бранко Шушић и Михајло Станић, а чланови су Фрања Хајм и Никола Беснички.

Новој управи је стављено у дужност да се постара да Вршац добије радничко склониште које би користили радници на пропутовању кроз Вршац. Нарочито је истакнут захтев да се агенде Берзе рада пренесу у оквир Повереништва Радничке коморе, за ефикаснији рад.

Подружница ће у најскорије време да формира музичку секцију, за што ових дана има да добије материјалну помоћ за набавку инструмената. На отварању радничке књижнице ради се активно и најдаље за месец дана отпочеће свој рад. Најзад скупштина је санкционисала предлог за оснивање спортске секције, која ће по свим изгледима имати доброг успеха, рачунајући на материјалну помоћ од претпостављених. *(Дан)*

Нашој драгој, премилој, и никад незаборављеној Мајци и супрузи

Ракили Танурџић

даваћемо годишњи помен и парастос на дан 29 јула о. г. у 12 сати пре подне у Алмашкој капели на гробљу.

За увек ожалошћени: супруг Никола, синови: Владимир и Милан, кћери: Нада и Зора.

Лековито деловање Рогашке минералне воде **код жучних камена и кроничних упала жучног мехура** треба пити четири пута на дан 100—200 гр. угрејане воде Донат. Брзо пити!

Рогашка слатина

Низ несрећних случајева у околини Петровграда

Петровград, 26 јула. — У Петровграду и околини десило се у току јучерашњег дана неколико тежих несрећних случајева.

12-годишњи Шандор Кочмарош, из Петровграда, пао је са бицикла и сломио леву руку.

6-годишњи Недељко Пандуров, дечак из Меленаца, за време док је играо футбал, пао је и сломио десну ногу.

Јелисавета Јо, 8-годишња девојчица из Дебељаче, за време игре посвађала се је са дечаком Шандором Нића, који ју је при томе гурнуо. Девојчица је пала тако несрећно да је сломила десну руку и леву ногу.

Стојан Крстин, 14-годишњи дечак из Тараша, попео се на вршалицу да види како улазе снопови у машину. Услед велике врућине онесвестио се је и пао у машину која му је из рамена истргла целу леву руку. У веома тешком стању дечак је пренесен у петровградску болницу. И остали су пренесени у болницу. *(Дан)*

Дављење у Тамишу

Петровград, 26 јула. — Удавила се у Тамишу где се је купала 8-годишња девојчица Драгиња Марчула, из Сечња. *(Дан)*

ПАЖЊА!

ФОТО-АМАТЕРИ обратите пажњу на нашу израду и на наше цене. Филм који сте плаћали 18 дин. код нас ћете плаћати **10 дин.**

Фото Студио Рајл
Трг Ослобођења 2

КО ЈЕ КРИВ ЗА СМРТ ЈЕДНЕ МЛАДЕ СЕНЋАНСКЕ КРОЈАЧИЦЕ ?

Да ли је Розалија Стојков умрла услед операције

која је извршена нечистим инструментима?

Шта је утврђено обдукцијом леша?

Сента, 26 јула. — У Сенти је изненада преминула 35-огодишња Розалија Стојков, позната сенћанска кројачица, мајка четворо деце. Она је на десетак минута пред смрт донешена из Ст. Кањиже где је над њом извршена операција, којој је подлегла.

Розалија већ дуже времена није живела у браку са својим мужем г. Александром Стојковим, ципеларом. Пре неколико дана, међутим, изненадно је оболела. Тражила је помоћи у Сенти, али изгледа да се ниједан од тридесетак сенћанских лекара није хтео примити да изврши операцију над болесницом. Због тога је отишла у Стару Кањижу, где је била примљена у неки приватни санаториум и ту је над њом извршена операција. Одмах после операције родбина покојне Розалије замолила је њеног мужа г. Александра да оде по њу, пошто је тешко болесна. На многе молбе Александар је то и учинио, али чим ју је донео кући, болесници се стање нагло погоршало. Одмах су отишли по лекара, али док је лекар г. др. Јован Халас дошао до куће, болесница је већ издахнула.

Лекар је прегледао леш несрећне Розалије и одмах утврдио да је над њом извршена недозвољена операција услед чега је дошло до запаљења трбушне марамице и тровања крви. Одмах је извештено претстојништво градске полиције, које је депешом известило државно тужиоштво у Суботици, које је наредило обдукцију леша. Изашла је судско лекарска комисија из Суботице коју су сачињавали гг. Север Звекић, истражни судија, Стеван Габрић, државни тужилац, и др. Милоје Сосиповић, лекар, и из Сенте гг. др. Миливоје Борђошки, шеф градске болнице и Здравко Челекетић, претстојник градске полиције.

Обдукцијом се утврдило да је стварно извршена недозвољена операција над болесницом, која се квалификује као злочин. Штавише, чак су и неки унутрашњи органи потпуно отстрањени, док је од спољашњег дела само половина. Услед свега тога, а изгледа да ни инструменти лекара-оператера нису били чисти, наступило је тровање крви, које је проузроковало смрт. Поведена је најенергичнија истрага, да би се установило да ли је само лекар крив због смрти ове младе жене.

О. С.

Полиција је саслушала једног учесника туче у новосадској пошти

Пре неколико дана, као што смо јавили, у главној пошти, пред шалтером где се предају препоручена писма, дошло је до физичког разрачунавања између неких угледних грађана. До свађе је, као што је „Дан" већ јавио, дошло по питању да ли је апотекар г. Андрија Аника, са станом у Шафариковој улици, дошао пре 21 часа или тек онда када је шалтер већ био затворен за публику.

Данас пре подне, у Полицији места, чиновник Управе полиције г. Урош Смиљански саслушао је по овој ствари једног учесника у тучи, маг. фарм. г. Андрију Анику, који овако претставља догађај:

— Дошао сам на главну пошту још око 20.45 часова и чекао сам да дођем на ред. Хтео сам да купим једну поштанску марку од 1.50 динара. Било је нешто после девет часова када ми је дежурни поштански чиновник г. Димитрије Орешковић саопштио да не могу добити марку. Између мене и поштанског чиновника дошло је до објашњавања, у које се умешао један господин, који је такође стајао пред шалтером. Касније сам сазнао да је овај господин, који је пре мене предао једно препоручено писмо, бивши народни посланик г. Павле Поповицки. Он је тврдио да нисам био код шалтера пре 21 часа па је употребио и увредљиве речи. Најзад ме је ћутнуо.

Остали актери туче на главној пошти још нису могли бити саслушани. Као што је познато, г. Поповицки сасвим друкчије претставља ствар. Тврди да је г. Аника на немачком језику грдио њега и чиновника и да је због тога дошло до физичког разрачунавања. Наводе г. Поповицког потврдио је и поштански чиновник г. Орешковић.

После саслушања г. Поповицког и Орешковића, Полиција места донеће пресуду.

Убио најбољег пријатеља, јер су волели исту девојку

Петровград, 26 јула. — Душан Стеванов и Жива Кранић, вршњаци, обојица стари 33 године, били су најбољи пријатељи. Заједно су служили војску а заједно су били и пољски чувари у Фаркаждину. Али због једне девојке некада два најбоља пријатеља постали су огорчени непријатељи. Обојица су се заљубила у исту девојку, али она је више волела Душана. Због тога су се они замрзели, па су се често пута и свађали и један другог тужили властима за разне кривице. Због једне Стеванове тужбе Кранић је недавно кажњен новчано. Тада је изјавио пред неким пријатељима да неће мировати све дотле док не убије Стеванова.

Јуче увече док су вршили дужност нашли су се у пољу сами. Реч по реч, међу њима је дошло до свађе и туче. При томе је Кранић из џепа извадио револвер и опалио Стеванову метак у стомак. Овај тешко повређен, превезен је у петровградску болницу, где је нешто доцније умро, док је Кранић ухапшен.

КАКО СУ СОМБОРСКЕ ДАМЕ НАСЕЛЕ ЈЕДНОМ ОРИГИНАЛНОМ ВАРАЛИЦИ

Варалица који полази од претпоставке да је свака жена лакома на накит на препреден начин преварио низ жена и девојака у Сомбору

служећи се само — једним прстеном

Сомбор, 26 јула. — Један елегантни хохштаплер имао је у Сомбору неколико веома дрских подвига са неколико угледних дама и госпођица, о чему данас говори цео Сомбор.

Лепа приватна чиновница гђица Цила Равијенски, пролазећи улицама, изненадила се кад се пред њом сагео један непознати елегантни господин и са земље дигао прстен. Изненађење је било још веће кад је непознати изјавио да је тај прстен тог тренутка нашао пред њеним ногама, констатујући да је то веома скупоцени прстен, са два брилијанта и рубином. Док је разгледавао прстен, младић, који је рекао да је студент и да треба хитно на воз, да путује, предложио је гђици Цили да купи од њега тај прстен; даће јој га за 100 динара, јер му се много жури. Госпођица, мислећи да ће на јевтин начин, благодарећи овој реткој прилици, доћи до скупоценог прстена, дала је 50 динара, јер више код себе није имала, чиме се непознати задовољио и отишао. Разознала гђица Равијенски одмах је ушла у прву јувелирску радњу, где је на своје велико запрепашћење дознала да је вредност прстена, ни више ни мање, него — два динара. Грубо преварена, пријавила је ствар полицији, где је за пола сата стигло још неколико сличних пријава. Тако је једна угледна госпођа, уместо готовог новца, који није имала при себи, дала венчани прстен, који је непознати господин продао у златарској радњи Ернеста Штелбера за — 75 динара.

По првим резултатима истраге сазнало се да је тај препредени варалица са истим махинацијама обишао Загреб и остале градове у држави, где је, искористивши своју убедљиву и елегантну појаву и наивност похлепних жена, лако долазио на тај начин до пара. Непознати господин је високог раста, елегантно одевен, плаве косе, са једним зрикавим оком, стар око 25 година. Власти су повеле енергичну потеру, како би спречиле даљне подвиге овог препреденог хохштаплера, који је свакако у околини наставио свој занат.

По лекарском рецепту најбоље наочаре добијете по **најјевтинијој цени** код дипломираног оптичара **Бенедек** Нови Сад.

ПРОДАЈЕ СЕ

једна мала кућа у вредности 20.000 динара. Упитати Темеринска 184 (1870)

ПРИВРЕДНИ ЖИВОТ

Шећер као горко искуство народне привреде

Наша шећерна индустрија доживе ла је ове године горко искуство Ограничивши производњу због наомилавања резерви из последњих неколико година потрошне кризе, ове године је испразнила своја скла дишта за свакодневну потрошњу раније него иначе. Мада је случај разумљив с погледом на општу тржишну ситуацију која се надовезује на неизвесно стање привредне размене у свету, нестајање ове животне намирнице са тржишта ваља посматрати и у светлости других чињеница. Те чињенице дубоко задиру у планску основу наше пољопривреде намењене производњи сировина за шећерну индустрију.

Шећерна репа коју производе наши црноземни крајеви веома је доброг квалитета и даје нашем земљо раднику одличан принос. Средства за обраду и наднице сејача, копача и вадилаца репе код нас су у веома ниском сразмеру према стању у другим репарским земљама. Али је зато чисти добитак наших репара мањи него другде. Картел фабрика шећера, у коме најзначајније место за узима инострани капитал са интернационалном пословном иницијативом, из године у годину односи ла вовске делове шећерног профита у виду дивиденда, тантијема, амортизације на позајмљену главницу за оснивање предузећа, високих награда својих управљача и заштитника, раз них административних трошкова итд. Нашим репарима остају мрвице које веома лако могу да се претворе у осетне губитке за њихова домаћинства у случају неродице. Од некадашње рентабилности са културом репе, у доба просперитета, када је шећерна индустрија код нас била у првом расцвату, земљорадници, гајећи репу, доживљавају данас тешка разочарања грбећи са својом стоком и плаћеном радном снагом на њивама које се претварају у мучилишта. Покушају ли, својим скромним снагама, да се одупру искоришћавању које се спроводе под звучним именом привредне равнотеже и сталешке пропорционалности, налазе на непремостиве препреке које их, понекад, стају домаћинског мира за дуги низ година. Ту недавно, одиграла се узбудљива драма са једном таквом групом противкартелских бораца, која је после витешког залета положила оружје и најзад допустила да јој противничка страна узима меру како хоће.

Шећер је, међутим, веома важна намирница. Без лхеба, воде и шећера нема живота. Без шећера нема мишића ни народне снаге која би стасала до оружја потребног земаљској одбрани. Познато је дејство употребе шећера на малаксале, исцрпљене људе и стоку за време ратова. Како се прилике у свету заплићу стално у правцу несигурности, сукоба и неизвесности, нашој националној одбрани ваљало би током наредне шећерне кампање обезбдити довољне резерве шећера. На досадашњим складиштима фабрика постоје такве резерве, које су, свакако, током ове године знатно повећане, услед чега је углавном и дошло до смањења количина намењених свакодневној потрошњи. Али је за нашу агрикултурну земљу од превасходне важности да се тај прилив за резервна складишта произведе у земљи како бисмо се у пољопривреди растеретили извесних мање рентабилних култура. Наравно да би при спровођењу тога плана било потребно претходно извршити најскрупулознију ревизију и поправку односа између картела и репара, у циљу да се репарима обезбеди већи удео у заради.

Недавно је објављено да ће наше унутрашње тржиште увести из иностранства за подмирење потрошње до нове шећерне кампање 600 вагона шећера. Сада је тај контигент повећан на 1200 вагона. Увезени шећер садржи у себи сировину са неколико хиљада јутара шећерне репе из иностранства. Ваљало би се енергично заузети да се сетвена површина наше репарске културе у наредној години повећа за толики број јединица, што би, несумњиво, користило подједнако и нашој националној привреди и нашој националној одбрани.

М.

ВАШЕ ОДЕЛО

узорно чисти и фарба

ЕТИЛЕН

Нови Сад

Краља Петра II 4

Експрес йеглање одела

Петровградском трговачком путнику Стевану Девићу замео се сваки траг

Петровград, 26 јула. — Још 8 јануара 1938 отишао је од куће Стеван Девић, трговачки путник из Петровграда, који се својој жени г-ђи Јелени Девић јављао све до маја 1938, од када о њему нема ни трага ни гласа. Последњи пут писао јој је 21 маја из Аранђеловца. Моле се сви који знају ма шта о несталом Девићу, да јаве његовој госпођи Јелени Девић, Петровград, Змај Јовина улица 6.

СПОРТ

У ЈЕКУ ПЛИВАЧКЕ СЕЗОНЕ

Пливачке утакмице за првенство Београдског пливачког потсавеза одржаће се у Новом Саду 29 и 30 о. м.

На овим утакмицама узеће учешћа најбољи пливачи-це Београда, Петровграда, Сомбора, Сенте и Новог Сада

Привлачне утакмице у отвореним летњим базенима, већ су почеле. Још нас мало времена дели од великих приредаба за државно првенство на којима ћемо видети сјајну ревију наших најбољих и младих и старих, искусних пливача. Новосађани, љубитељи ове лепе гране спорта, имаће прилику, да у суботу, 29, и у недељу 30 јула о. г. присуствују такмичењима за првенство Београдског пливачког потсавеза, јер је Новосадском пливачком клубу „Галебу“ успело да и ове године добије организацију момчадског првенства у пливању, скакању и ватерполу.

На овим утакмицама узеће учешћа најбољи пливачи ових клубова: Севера, Брђанина, Боба свих из Београда, Војводине из Петровграда, Сомборског удружења из Сомкора, Сака из Сенте и Галеба из Новог Сада.

Београдски клубови су јако напредовали и налазе се у одличној форми, јер су целе зиме тренирали у зимском базену, а исто и Војводина из Петровграда. Сомборско удружење из Сомбора и Сак из Сенте имају неколико нових одличних пливача. Домаћин Галеб улази у ове борбе хендикепиран, јер је за годину дана изгубио три одличне снаге (Деспота, Челиковићеву и Арсеновићеву), али се ипак надамо да ће пливачи и пливачице Галеба уложити максимум свога знања и снаге и са успехом заступати боје свога клуба као и престиж града Новог Сада.

Пливачи и пливачице Галеба тренирали су под стручним надзором г. Руде-а Реша, а последњих дана под надзором члана државне репрезентације, г. Хајона, члана пливачког клуба Југа из Дубровника.

Мали фаворит за освајање овог првенства је Север из Београда, док ће се борба за друго место водити између Брђанина, Боба и Галеба. Сак из Сенте има много изгледа за освајање првог места у ватерполу, док је у скоковима Галеб велики фаворит.

*

Државно првенство у пливању, скоковима и ватерполу дели се у главном на три дела: првенство јуниора (пливачи и пливачице испод 18 година) у пливању, скоковима и ватерполу; момчадско првенство (лиге састављене од водећих клубова) и првенство по зонама (источна, западна и приморска без обзира на јуниоре и сениоре) у којима може да учествује сваки клуб у држави, а првак зоне бори се са последњим пласираним лига-клубом.

Све утакмице даће првака источне зоне Југословенског пливачког савеза. Победник ових такмичења стећи ће право за такмичење са прваком западне зоне (Загребачки пливачки потсавез) за улазак у лигу.

*

У погледу резултата, које су наши пливачи у последње време показали, можемо тај спорт мирне душе да уврстимо у ред наших спортова, који су показали, у поређењу са иностранством, завидне резултате. А ти успеси потенцирани су и чињеницом, да наш пливачки спорт ни из далека нема оне услове и могућности развитка, као што је то случај у државама с много мањом спортском традицијом и које су у интернационалним наступима показале много мање способности.

У првом реду морамо споменути слабо финансиско стање наших пливачких клубова, јер пливање, иако је већ доста раширено широм целе наше отаџбине, ипак још није стекло ону популарност, коју например ужива ногомет. Публика још није тако бројна на појединим такмичењима, да би у материјалном погледу омогућила јачи развитак тог спорта. У другом реду (заправо у главном) кочи рад на развијању пливања недостатак уређених пливалишта. Права је срамота да наши главни спортски центри још увек немају уређених пливалишта. Неминовна је потреба, да би овај спорт напредовао, изградњи пливачких базена, не само у центрима, него и у мањим местима, где треба да се државна помоћ удружи са приватном иницијативом и да на тај начин дођемо до толико потребних објеката за велико ширење и усавршавање здравог и лепог пливачког спорта.

Сви пријатељи, те лепе гране спорта, дођите и бодрите Новосађане, пливаче у суботу по подне и недељу цео дан, на пливалиште Првог новосадског пливачког клуба Галеба у Дунавцу, поред великог Штранда.

В. Јовичић

Оглас лицитације

Поглаварство града Сомбора одржаће на основу чл. 86 до 98 Закона о држ. рачуноводству **на дан 7 августа 1939 год. у 11 часова пре подне у својим просторијама** другу писмену лицитацију за [illegible] артеског бунара на сел. Жарковац у Сомбору.

Предрачунска сума је динара 30.550.

Планови, предрачун и услови могу се видети у ка[illegible] грађевинског одељка. Кауције од 10% од предрачунске суме, односно 3.100 дин. за домаће а 20% односно 6.200 дин. за стране поданике, полаже се на руке лицитационе комисије и раније а најкасније до 10 часова на дан лицитације сходно чл. 83 Закона о државном рачуноводству у новцу, хартијама од вредности по курсу Министарства финансија.

Оферти таксирани по Т. бр. 25 Закона о таксама и 50 дин. град. таксе морају се поднети у запечаћеном коверту до тога дана у 11 часова пре подне на руке лицитационе комисије.

Накнадне понуде, као и оне које одступају од услова неће се примити. Такмичар је дужан показати комисији обртницу, доказ о плаћеној порези, сведочанство од надлежне Трговачке-индустриске коморе о подобности надметања као и уверење Мин. грађевина да може учествовати на јавним лицитацијама.

Градско поглаварство Сомбор бр. 17629/адм. 1939 од 21 јула 1939 г.

СТОЈКОВ РАДИВОЈ, с. р.
претседник.

Најпријатније ћете провести свој одмор у ново уређеној

БУКОВИЧКОЈ БАЊИ

код Аранђеловца

која Вам ставља на расположење
Но оподигнуто модерно уређ о термали купатило.
Велики отворени базен-плажу за купање.
Новоподигнуте хотеле са потпуним конфором.
Парк велики 22 хектара, који се спаја са планином Букуљом.
Изворе хладне и топле минералне воде.
Музику и радио акустични уређај преко целог дана.
Аутобусе за излете на Опленац и околину.

Цене умерене. Пансион у свим хотелима почев од 65.— динара дневно па на више.

Собе се могу добити тек по претходној пријави, јер иначе Управа не може преузети одговорност за смештај, ако се раније посетилац није пријавио.

МАЛИ ОГЛАСИ

КУЋА ЗА РЕНТУ

Строги центар, рента 30.600 динара, цена 250.000 динара.

КУЋА ЗА РЕНТУ

Са више станова, рента 13%, цена 200.000 динара. Продаје посреднички биро Мијатовић Стеван, Милетићева 12. (1689)

ПРОДАЈЕМ:

новосаграђену кућу: 3 собе, цео конфор (водовод са аутоматским мотором); кућу, ћошак двеју прометних улица; 4 собе, 2 претсобља, кујна, шпајз, цистерна. Зграда из дворишта: соба, кујна и комора за дрво;

добровољачку парцелу 8 ј. 1.100 кв. хв. близу станице Бачки Јарак на новосаграђеном каменом путу за новосадске салаше тзв. Мали Јарак. Адреса у администрацији. (1835)

ПРОДАЈЕМ ФИАКЕР

са шатором у добром стању. Н. Мосер, Деспот Св. Иван. (1868)

ПОМОДНА

и кратке робе трговина Петра Алексића у Сарајеву, Краља Александра улица бр. 53 ,потребује млађег трговачког помоћника Србина православне вере. Понуде са ознаком месечне плате слати на горњу адресу. (1851)

КУЋА

и плац са добро уведеном шпецерајском радњом, ћошак Кисачке и Краљевића Марка улице, — продаје се за 65.000 динара. Ближе информације могу се добити код фирме Браћа Илин, трговци. Краља Петра Првог бр. 3. (1844)

БИЛИЈАР

у добром стању, на продају. Ближа обавештења: Краља Петра II 58. (1859)

МОДЕРНА НОВА ВИЛА

(3 собе, све нузгредне просторије, велика башта, терасе, водовод, целим комфором) на продају. Нови Сад, телефон 34-49. (1866)

ЦЕНОВНИК ОГЛАСА „ДАНА"

Страна има 4 ступца. Ширина стране је . . . 24 см.
Ширина једног ступца је 6 см.

ЦЕНЕ ОГЛАСА;

1. Цела страна	дин. 1700.—	са држ. порезом дин.	1740.—
2. Пола стране	„ 850.—	„ „ „ „	890.—
3. 1/4 „	„ 425.—	„ „ „ „	445.—
4. На страни текста 1 см.		„	18.—
5. На огласној страни 1 см.		„	12,50

МАЛИ ОГЛАСИ:

1. Тражња службе до 10 речи	5.—
свака даља реч	0.50
2. Остали мали огласи до 10 речи	10.—
свака даља реч	1.—

БЕЛЕШКЕ И НОТИЦЕ:

Личне вести, свечари, помени, венчања, веридбе до 10 речи	15.—
свака даља реч	1.—

ДРАЖБЕНИ ОГЛАСИ:

А) о продаји покретнине: до 12 см.	90.—
Б) о продаји некретнине: до 12 см.	90.—
од 13 до 20 см.	120.—
од 21 до 25 см.	160.—
преко 25 см.	220.—

Осим горњих цена огласивач плаћа државни порез према величини огласа.

Оглас

На дан 10 августа 1939 год. у 16 часова одржаће се офертална лицитација за градњу цркве на колонији Карађорђево (Зобнатица).

Планови предрачун и услови могу се видети сваког радног дана од 8 до 12 и од 3 до 6 часова после подне у црквеној општини у Бачкој Тополи.

Накнадне понуде неће се примати.

Предрачунска сума (спољни радови) Дин. 229 821·50. Каушија 5 од сто. Понуђачи имају бити снабдевени документима и таксирати понуде са 50 дин. црквене таксе.

Српска православна црквена општина у Бачкој Тополи, дана 24 јула 1939 год.

SOBNA KUPAONA

HIGIJENA

KOMPLETNA KUPAONA 480.- DIN.

I NA OTPLATU PREMA UTANAČENJU

BIDET 130.- DIN.

GVOZĐARA FRAJD MARCEL, KR. PETRA II. BR. 34. NOVI SAD

СТЕНИЦЕ И МОЉЦЕ

као и њихова легла уништавамо са ГАРАНЦИЈОМ. Намештај и ствари апсолутно се ништа не кваре.

НА ПОЗИВ ИДЕМО У ОКОЛИНУ.

„ЦИЈАН" завод за дезинсекцију НОВИ САД, Краља Петра II број Телефон 33-57

ОКАСА таблете код полне слабости могу се покушати

Окаса таблете за мушке

100 комада Дин. 220.— уз повуку. - Заступник:

Апотека
Мр. РОЖМАН МИРОСЛАВ
Београд - Теразије 5

Отл. рег. С. бр. 5646—39

РОБНЕ КРЕДИТЕ

у Новом Саду свакоме које за кредит способан даје Народна штедионица, Београд.

Информације из услуге

„Кредит"-биро,

Нови Сад. Кр. Петра II. 29

Штампарија „Дан"

НОВИ САД
Краља Александра 7

Израђује сваковрсне тисканице за трговачка, индустриска и занатска предузећа.

Цене умерене.
Израда брза,
и солидна :-:

Само 24 динара је месечна претплата на „Дан", који се доставља у кућу претплатника

КРОЗ НОВИ САД

Библиотека Матице српске отворена од 8—12 и 15—17 часова. Музеј Матице српске отворен од 11—12 часова.

УРАНИА
ДУПЛИ ПРОГРАМ:
од данас у 5, 7 и 9 часова
приказује 2 велефилма

Црвена играчица

Мата Хари?

(La Danseuse Rouge)
Вера Корен
Жан Галанд
Жан Вормс

Пустоловни велефилм

Каучук

Рене Делтген, Вера Ланген
Густав Дизл

ДЕЖУРНЕ АПОТЕКЕ

Од 22 до 28 јула

Апотека Ненадовић, Краља Петра ул. бр. 12. Телефон 23-95.

Апотека „Ралетић“ (пређе Шиц), — Краља Петра II 2. Телефон 21-00.

Апотека Насл. Жигровића, Петроварадин.

*

БУКОВИЧКА МИНЕРАЛНА ВОДА
„Књаз Милош“ Ш. Д. Б. НОВИ САД, Краља Александра 21. Телефон 20-20 и 32-42. — Код филијала: СОМБОР Телефон 69. — СМЕДЕРЕВО: Телефон 47. КРАГУЈЕВАЦ: Телефон 88 и ПЕТРОВГРАД: Телефон 169. РУМА: Телефон 39 и БЕЛА ЦРКВА: Тел. 40.

*

РОЂЕНИ, ВЕНЧАНИ И УМРЛИ

Рођени су: Вукица, кћи Ђорђа Станковића, зидар. помоћника, и Ђурђинке Додић. — Даница, кћи Добривоја Јовановића, жел. званичника, и Мирјане Миливојевић.

Венчања није било:

Умрли су: Вилим Колар, молер 23 год. — Јован Секереш, ратар, 70 год. — Светозар Павловић, дневничар, 19 год.

—ooo—

НОВОСАДСКА БЕРЗА

Нови Сад, 26 јула 1939

У берзанском промету закључено је данас:

ПШЕНИЦА СТАРА: Бачка 149—151, банатска 147—150, сремска 149 до 151, славонска 149—151.

РАЖ: бачка 130—132.50.

ЗОБ: бачка, сремска и славонска 140—142

ЈЕЧАМ: бачки и сремски нови 134 до 136.

КУКУРУЗ: бачки 116—117, паритет Инђија 116—117.

БРАШНО: 0гг и 0г бачко и банатско 235—245, број 2 215—225, број 5 195—205, број 6 175—185, број 7 150—160, број 8 117.50—122.50. 0гг и 0г сремско и славонско 230—240, број 2 210—220, број 5 190—200, број 6 170—180, број 7 145—155, број 8 117.50—122.50.

МЕКИЊЕ: бачке 108—110, банатске 100—102. сремске 104—106.

ПАСУЉ: бачки и сремски бели без врећа 290—295

МАСТ: у кантама по 25 кг бруто за нето 1370—1380.

Тенденција: Непромењена.

ПРОМЕТ: средњи.

Завршен је дванаестодневни течај за спремање бановинских инструктора за организацију одбране од напада из ваздуха

У присуству управника Школе за одбрану од напада из ваздуха, команданта места и помоћника команданта Прве армиске области, дивизиског генерала г. Милана Плесничара, помоћника бана г. Драгомира Дринчића, претседника општине г. др. Милоша Петровића, и шефа бановинског отсека за одбрану од напада из ваздуха г. др. Богдана Стојаковића, данас је завршен дванаесодневни течај бановинских инструктора — српских кандидата за одбрану од напада из ваздуха.

Завршни час је отворио генерал г. Плесничар подужим говором, у коме је, поздравивши присутне, апеловао на слушаоце да све оно што су радили што су дознали и научили рада саде међу народ по срезовима од којих су делегирани и да својим радом убудуће послуже за добро државе и народа.

После тога наставници г. др. Поповић, инж. гђа Стевин, инж. г. Стевин, г. Невен Димитријевић, и капетан друге класе г. Лука Вучковић извршили су испитивање курсиста из предмета санитетске службе, организације санитетске екипе, хемиске службе, пожарне службе, полициске службе, техничке службе и из организације ваздушне заштите. Испитивање из овог предмета извршио је лично дивизиски генерал г. Милан Плесничар, наставник тога предмета.

Приликом испитивања курсисти су давали веома лепе и прецизне одговоре на опште задовољство свих наставника и присутних.

После завршеног испитивања, око 12 часова, г. Плесничар је одржао подужи завршни говор, у коме је најпре изразио своју захвалност помоћнику бана г. Драгомиру Дринчићу, претседнику општине г. др. Милошу Петровићу, који су, као чланови овдашње секције, умногоме допринели оснивању ове друге школе у држави. После тога се г. Плесничар захвалио наставницима на преданом раду, савесности и труду, а на крају и слушаоцима-курсистима. Посебно г. Плесничар се захвалио саветнику Банске управе г. Данилу Михајловићу и секретару Бановинског отсека за одбрану од напада из ваздуха г. др. Стојаковићу.

Г. Плесничар је завршио свој говор речима:

— Тешко народу који нема воље за своју самосталност и тешко онима који немају воље за самоодбрану!

После генерала г. Плесничара реч је узео помоћник бана г. Драгомир Дранчић, који је, такође, захвалио присутнима на труду, напору и свему што су уложили да би њихов успех био потпун и крунисан успехом, наводећи крваве борбе до 1918 године кроз које је прошао наш народ, док није извојевао слободу, самосталност и независност. Г. Дринчић је, затим, потенцирао снагу наше војске, којој нема премца у Европи, а свој лепи говор завршио је речима:

— Ми славе нисмо жељни и нећемо рат, али, ако нам се наметне, ми ћемо знати бранити свога Краља, своју Државу, свој народ и своја огњишта...

У име свих курсиста захвалио се лекар г. др. Ђура Стојковић, из Ковина.

Грађани са Великог лимана изложили су своје жеље претседнику општине г. др. Петровићу

Јуче, у подне, претседник општине г. др. Милош Петровић примио је, у свом кабинету, депутацију становника са Великог Лимана, коју је предводио потпретседник VII кварта ЈРЗ, г. Смречник, капетан прве класе у пензији. Становници Великог Лимана детаљно су изложили г. др. Петровићу своје невоље и замолили га да се што пре приступи уређењу Великог Лимана.

Депутација је молила, у првом реду, да се изврши канализација Фрушкогорског пута, насипање старог канала, затим калдрмисање Шумадиског трга, насипање неколико улица као и да се регулише питање натписа појединих улица. На крају су тражили да се оправи канал од Штајнера до Медаковићеве улице.

Г. др .Петровић је најљубазније примио депутацију грађана тог напредног крај града и обећао да ће узети у разматрање да ли се од постојећих кредита могу извршити ови радови. Зато је замолио чланове депутације, као и остале становнике Великог Лимана, да се стрпе, јер ће град настојати да се њиховим оправданим молбама изађе у сусрет.

Пожар у стоваришту Вајфертове пиваре у Успенској улици

Јуче после подне, око 16 и по часова, избио је пожар у стоваришту фабрике пива Вајферт, у Успенској улици, 5. У машинском одељењу радници су, као обично, напунили генератор дрвом. Дешава се да ово дрво, у неким случајевима који се не могу унапред предвидети, обилније пушта плин но обично. Тако је било и јуче. Загрејани плин, који је избијао из генератора запалио је око казана крпе и неке дрвене предмете.

Радници су одмах приступили ручним апаратима за гашење, а поред тога извештена је градска званнична пожарна чета, која је, после кратког времена, успела да угаси ватру, која још није могла да узме шире размере.

Укупна штета, како сазнајемо, износи свега око 1000 динара.

У цркви код Снежне Марије на Текији, одржана је данас пре подне служба у којој је учествовало, поред великог броја народа и ходочасника, целокупно свештенство из Петроварадина, Мајура и Сремских Карловаца. Поред Снежне Госпојине, на дан 5 августа, одржава се сваке године, на дан Св. Ане, 26 јула, служба у цркви на Текији. Јуче после подне на Текији је било веома живо. Под шаторима и у гостионицама многи су се задржавали, услед рђавог времена, али није било ни близу толико света колико у ранијим годинама. Данас пре подне многи су верници стигли из околине Новог Сада и узели учешћа у служби. Обзиром на Текије полиција је вршила рацију. Том приликом ухапшени су опасни џепароши Душан Радак и Стеван Бабић.

ОБЈАВА

Објављујем да ово двоје желе склопити брак:

Младожења: Ергас Алберт, неожењен; занимање: трг. помоћник; вера: жидовска; место рођења: 27 јануара 1916 г. у Скопљу; место становања: Нови Сад, Железничка 16; име родитеља: Ергас Исак и Рубен Оро.

Невеста: Шимон Јелисавета, неудата; занимање: фризерка; вера: римокатоличка; место рођења: 27 јануара 1915 г. у Сомбору; место становања: Нови Сад, Железничка 16; име родитеља: Шимон Јосиф и Маркуш Лидија.

Позивам све оне, којима је позната каква законска препрека за склапање брака горе споменутих или каква околност, која искључује њихов слободан пристанак, да ми то пријаве непосредно, или путем оне општинске управе, односно матичара, код којега је ова објава истакнута.

У Новом Саду, 24 јула 1939.

Клицин, држ. матичар.

Са дубоким болом јављамо тужну вест да је наш никад непрежаљени супруг, отац, деда, таст, брат, шогор и рођак

Балинт Ковач

после кратке, али тешке, болести, 26 јула о. г. у 6.15 часова ујутро, у 63 години живота преминуо.

Посмртни остаци милог нам покојника биће сахрањени у четвртак, 27 о. м., после подне, у 17 часова, из мртвачнице јеврејског гробља, у Новом Саду.

Нови Сад, 26 јула 1939

Ожалошћена породица

Посете поводом изјава саучешћа нећемо примати.

Власник за ДАН д. д.: ЛАЗАР АТАНАЦКОВИЋ, главни уредник, Стевана Брановачког 11. — Ротационе штампе: ДАН, штампарско-издавачко предузеће Краља Александра, 2